SZOLZSENYICIN:

IVAN GYENYISZOVICS egy napja

KISREGÉNY

Peters Magda
Hetényi Pál
Dosek Lajos
Murányi Bea fordítása

(3.)

— Köszönöm, felügyelő polgártárs! Soha többé nem fogom elheverni az időt.

Itt egyszerű volt a törvény: ha végeztél — mehetsz. Most, amikor Suhovnak munkát adtak, mintha a szaggatás is megszűnt volna a testében. Fogta a vödröt és kesztyű nélkül (a nagy sietségben a vánkos alatt felejtette), elindult a kútra.

A brigadérosok, akik a PPCS — a terv és termelési részleg — felé indultak, csoportokba verődtek az oszlop körül. Egy fiatalabb ember, a Szovjetunió volt hőse, felkapaszkodott az oszlopra és megtörölte a hőmérőt.

Lentről ezt tanácsolták neki:

— Félrehajolva lélegezz, különben felszáll a higany.

— Fenét száll fel!... Az nem befolyásolja.

Tyurin, Suhov brigadérosa nem volt közöttük. Suhov letette a vödröt, pufajkája ujjába dugta a kezét és kíváncsian nézte, mi történik.

A fiatalember rekedt hangon leszólt az oszlopról:

— Huszonhét és felet mutat a dög.

A biztonság kedvéért még egyszer megnézte a hőmérőt, azután leugrott az oszlopról.

— Nem jó ez a hőmérő, mindig hazudik — jegyezte meg valaki. — Talán azt hiszitek, jót akasztanak ki ide?

A brigadérosok szétszéledtek. Suhov a kúthoz szaladt. A sapka leengedett, de meg nem kötött fülvédője alatt csípte a fagy a fülét.

A kút káváját vastagon borította a jég, úgy, hogy alig tudta leereszteni a vödröt a mélybe. A kötél is megmeredett, olyan volt, mint egy bot.

Suhov a hidegtől már nem is érezte a kezét, amikor a gőzölgő vödörrel visszatért az őrök szobájába, ahol azután gyorsan belenyúlt a kútvízbe. Ezt kissé melegebbnek érezte.

A Tatár nem volt ott, viszont a smasszerek megszaporodtak, már négyen voltak. Abbahagyták a malmozást, az alvást és azon vitatkoztak, hogy januárban mennyi köleskását kapnak (a faluban rossz volt az élelmiszerellátás és bár a jegyrendszert már régen megszüntették, az őröknek mégis adtak bizonyos külön élelmiszereket, kedvezményes áron).

— Csukd be az ajtót, te disznó! Befúj a szél! — tért el a vita tárgyától az egyik.

Semmiképpen sem lett volna jó, ha már reggel átnedvesedik a valenkije. De nem tudott volna lábbelit váltani akkor sem, ha átszalad a barakkba. Az elmúlt nyolc év alatt sok baja volt Suhovnak a lábbelivel: előfordult, hogy valenki nélkül vészelték át az egész telet; az is megtörtént, hogy bakancsot sem láttak, csak bocskort meg csötözőt, gumiabroncshulladékból összetákolt szandált. (A CSTZ kifejezés utalás a cseljabinszki traktorgyárban készült gépek gumiabroncsaira, amelyeknek maradványaiból a foglyok szandálfélét készítettek maguknak.) Most némileg javult a helyzet a lábbelivel: Suhov októberben erős, kemény orrú, elég bő bakancsot kapott, amibe két meleg kapca is belefért (és miért kapta? — azért, mert ráragadt a helyettes brigadérosra, amikor az a raktárba ment). Egy hétig úgy járt a bakancsban, mintha neve napját ünnepelné, folyton összeütötte a sarkát, mint a katonák. Decemberben azután megjöttek a valenkik — ejhaj, sohase halunk meg! A könyvelésben valamelyik ördögfajzat azonban rábeszélte a parancsnokot: osszák ki a valenkit, de akkor a bakancsot vegyék vissza. Mert ugye, hogy is volna rendjén, hogy a zeknek két pár lábbelije legyen egyszerre! És Suhovnak választania kellett: vagy bakancsban húzza át a telet, még talán az olvadást is, vagy valenkiben, a bakancsot meg — vissza! Pedig hogy vigyázott rá, még zsírral is puhítgatta, egészen új bakancs volt, ó! — nyolc esztendő alatt semmit sem sajnált jobban, mint ezt a bakancsot. Egy halomba dobálták a bakancsokat — tavaszszal az már nem lesz a tiéd.

Suhov most eltalálta, mit tegyen: ügyesen kibújt a valenkiből, a sarokba állította, rádobta a kapcákat (a kanál megcsörrent a padlón; zárkába menet akármilyen gyorsan kellett elkészülnie, a kanalat nem felejtette el) és úgy mezítláb, bő vízzel felöntötte a padlót, s az őrök csizmáit kerülgetve, nagysietve munkához látott.

— Csendesebben, te piszok! — ripakodott rá az egyik és felhúzta a lábát a székre.

— Rizs? A rizst más normára adják, ne hasonlítsd össze a kölest a rizzsel!

— Te marha, minek öntesz annyi vizet? Hogy lehet így padlót mosni?

— Felügyelő polgártárs, másképpen pedig nem lehet felmosni. A piszok beette magát a résekbe...

— Láttad-e már, hogyan mosott padlót otthon az asszony, te disznófejű!?

Suhov felegyenesedett, kezében a ronggyal, amelyből csorgott a víz. Együgyűen nevetett, s látszott, hogy nincs foga. A skorbuttól még Uszty-Izsmában kihullott, amikor 1943-ban odavitték. Úgy került oda, hogy a vérhastól teljesen legyengült, s megkínzott gyomra semmit sem akart bevenni. Most már csak selypes beszéde emlékeztetett arra az időre.

— Felügyelő polgártárs, engem 1941-ben elvittek az asszony mellől. Már arra sem emlékszem, hogy milyen is volt.

— Szóval így mostok föl... Semmihez sem értenek ezek a dögök és nem is akarnak dolgozni. A kenyeret sem érik meg, amit kapnak. Trágyával kellene etetni őket.

— De mi a fenének kell mindennap felmosni? Mindig nyirkos a szoba. Hallod-e, te 854-es! Csak éppen nyald fel a padlót, hogy nedves legyen, aztán mars, kotródj!

— Méghogy rizs! A köleskását ne hasonlítsd össze a rizzsel!

Suhov gyorsan befejezte a munkát.

A munka olyan, mint a bot, két vége van: ha embereknek dolgozol, adj a minőségre, ha pedig ostoba alaknak — úgy végezd, hogy éppen csak látszatja legyen.

Különben már mindnyájan régesrég megdöglöttek volna, ezt mindenki jól tudja.

Suhov végigtörölte a padlódeszkákat, hogy sehol ne maradjon száraz folt. Azután a rongyot — anélkül, hogy kicsavarta volna — a kályha mögé dobta, az ajtó előtt felhúzta valenkijét, kilöttyintette a vizet az ösvényre, ahol csak a smasszerek jártak, és rézsút, a fürdő és a sötét és hideg klubépület mellett az étkezde felé indult.

(Folytatjuk)

Olvasóink írják

Elkésett kézbesítés

Még a múlt év december 12-én Budapesten feladtak egy csomagot, amelyet 28-án kaptunk meg a domaszéki postástól. Reklamációnkra azzal hárította el magáról a felelősséget, hogy már háromszor volt nálunk, de nem talált otthon senkit. Az a hosszú idő óta tartó gyakorlat, hogy az iskolába járó gyermekünknek adják oda a küldeményt. A csomag 15-én érkezett, 21-én még járt gyermekünk az iskolába, és nem értesítettek bennünket. Azóta pedig állandóan otthon tartózkodott valaki. Hasonló időben Marosleléről és Pusztaföldvárról 22-től 28-ig érkezett két levél. Az ilyen kézbesítés csökkenti a magyar posta jó hírnevét.

Simon Ferenc,
Domaszék 695. szám.

Védőláncot a Kelemen utcába

Talán csak a véletlenen múlt, hogy eddig még nem történt baleset a Kelemen utcában a Virág cukrászda előtti villamosmegállónál egészen a Royal Szállodáig tartó útszakaszon, ahol a villamos közvetlenül a gyalogjárda mellett halad el Szeged állomás irányában. Itt a gyalogjáró nagyon keskeny, gyakran tapasztalható, hogy a járókelők pusztán udvariasságból is lelépnek az úttestre. Különösen a gyerekek vigyázatlansága idézhet elő könnyen balesetet. Ez megelőzhető lenne védőlánckorlát létesítésével, mint például a Széchenyi tér egyik forgalmas részén. A Virág cukrászda előtti villamosmegállónál különösen. Esteleg a villamosmegállót át lehetne helyezni a Klauzál téri járdaszigetre.

Kelemen Sándor

Szeged kulturális élete és a modern művészet

Egyszerűség, természetesség, harc a szentimentalizmus ellen

Beszélgetés Vaszy Viktorral a város zenei életéről

A Szegedi Nemzeti Színház igazgatójával, Vaszy Viktorral ezúttal nem színházi problémákról beszélgettünk. Azért kerestük fel, hogy mint a Bartók Béla Filharmonikus Zenekar és a Zenebarátok Kórusának vezetője, tehát mint muzsikus, Szeged zenei életének problémáiról, illetőleg arról nyilatkozzék, milyen szerepe, helye, jelentősége van a század zeneművészetének városunk kulturális életében.

— A XX. század első felében — mondotta Vaszy Viktor — a zene interpretálásában *érdekes fejlődés* kezdődött. Ebben a még ma is élő, eleven folyamatban arról van szó, hogy a romantikus alapérzés az előadóművészetben is *túlhaladottá* vált. Az interpretálás ma másfelé törekszik. Erre az új törekvésre talán az a legjellemzőbb, hogy visszatérést jelent *a klasszikus alapérzéshez*, illetőleg — mivel változatlan értékű visszatérés a zenében sem lehetséges — az említett alapérzést *fejlettebb szinten jeleníti meg.*

— Mi a romantikus alapérzés? A világfájdalom, az elmúlás, a létbizonytalanság érzése, szentimentalizmus, misztika, sejtelmesség, homályosság a valóság jelenségeinek észlelésében és értékelésében. Ezzel szemben a klasszikus alapérzést leginkább az öröm, az erő, a férfiasság jellemzi. Köztudomású, hogy egymás után következő korok általában ellentétes érzelemvilágot és kifejezési apparátust igyekeznek létrehozni. Ez fejeződik ki ebben az előbb jellemzett fejlődési folyamatban is.

— Ha arról beszélünk, hogy a modern zenének milyen szerepe van Szeged kulturális életében, ezekről az előadóművészetben bekövetkezett változásokról sem szabad elfeledkeznünk. A modern szellemű interpretálás fő követelménye: *egyszerűség, természetesség és tudatos harc a szentimentalizmus ellen.* A mai előadóművész a melodikus elemek helyett inkább a ritmikus elemeket hangsúlyozza.

— Mindez természetszerűleg csak a dolog egyik része. A modern szellemű előadásmód önmagában természetszerűleg nem elég. *A fő követelmény* az, hogy modern műveket játsszunk. Vigyáznunk kell azonban a *helyes arányra*, a klasszikus és modern művek *egyensúlyára.* A modern művek keresése nem válhat hajszává, amely számőzi a korábbi korok nagy alkotásait. Ezt az arányt, magától értetődőleg, matematikai pontossággal roppant nehéz, szinte lehetetlen meghatározni. Az azonban biztosan nem helyes, ha egy nagyzenekari koncerten *kizárólag* modern műveket hallhat a közönség. Századunk zeneművészetének alkotásait *társítani kell* más művekkel. Különösen a preklasszikus alkotások alkalmasak erre. Arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy nemcsak egyszerűen modern műveket, hanem modern — *remekműveket* kell műsorra tűznünk.

— Beszélnünk kell a modern zene előadásához szükséges eszközök és feltételek megteremtésének szükségességéről is. Azt mindenki tudja, hogy futballmeccset nem lehet kilenc emberrel játszani. A zenét tekintve azonban ez — csodálatosképpen — egészen másként van. Szinte természetesnek tartják, hogy mi itt Szegeden *állandóan kilenc emberrel igyekszünk labdarúgást csinálni.* A zenekar létszáma kevés a modern művek előadásához. Ez alapvető hiányosság és változtatni kell rajta. Reméljük, nem is sokáig kell várni rá.

Új boltok nyílnak a külső városrészekben

Korszerűsítik Szeged kereskedelmi hálózatát

A Szeged Megyei Jogú Városi Tanács kereskedelmi osztálya elkészítette a kereskedelem idei korszerűsítési és fejlesztési tervét. A tervnél természetesen figyelembe vették a múlt évről áthúzódó munkákat is.

Az év első negyedévében fejezik be a tavaly megkezdett négy perembolt építését.

A négy perembolttal, amelyek közül az egyik Újszegeden a Radnóti utcában, a másik a Csáktornyai utcában, kettő pedig a Petőfitelep 23-as és 28-as utcában létesül, megoldódik a peremkerületek ellátása.

Hasonló két külterületi bolt építését kezdik meg ebben a hónapban Szegeden. A végleges helyet még nem jelölték ki, de

valószínűleg az egyik üzlet a Gedóban, a másik pedig a Csillag tér környékén lesz.

Hamarosan befejezik két élelmiszer kiskereskedelmi áruda korszerűsítését is. E hónap végén átadják rendeltetésének a Kálvária sor 2. szám alatti, volt 32. számú üzletet, amelyet az igényeknek megfelelően bővítettek, korszerűsítettek és ugyancsak önkiszolgáló rendszerűvé alakítottak át. Egyébként

a bővítéssel 50 százalékkal nőtt a bolt alapterülete.

Folyamatban van a Széchenyi tér sarkán a 8. számú volt gyorskiszolgálóbolt és a Kárász utcai 31. számú áruda átalakítása is.

Nagy körültekintéssel készült el a Ruházati Bolt Vállalat fejlesztési terve is. Így többek között a Bajcsy-Zsilinszky utca és a Nagy Jenő utca sarkán

a »Fecske« ruházati üzletet korszerűsítik,

és önkiválasztó, konfekciót árusító bolttá alakítják át.

A Szegedi Kiskereskedelmi Vállalat hamarosan megkezdi a Széchenyi téri illatszerbolt felújítását. Ez az üzlet szintén önkiszolgáló rendszerrel árusít majd. Sajnos,

a vegyesiparcikk szakmában addig nincs lehetőség nagyobb bővítésre, amíg a Vas és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat el nem költözik e helyéről,

mert csak azután alakíthatnak ki itt modern vegyesiparcikk boltot.

A Szegedi Szálloda és Vendéglátó Vállalat is szépen fejlődik az idén. Máris megkezdték a Kölcsey utca és a Bajcsy-Zsilinszky utca sarkán a volt 4. számú italbolt átalakítását a Boszorkánykonyához hasonló korszerű bisztróvá.

Hosszas vita után végre »megszületik« a vendéglátó vállalat új, korszerű fagyasztó üzeme is, amely több mint 500 ezer forintos költséggel épül a Bartók Béla téren.

Önkéntes rendőr a köz védelméért

Magas, szikár férfi Horváth Mihály, a szegedi 10-es AKÖV gépkocsivezetője. Azt mondják róla, hogy fáradhatatlan ember. Sokat bír, mert sokat akar segíteni. Szakmáját hosszú évek óta műveli és szereti. Fiatalabb munkatársainak rendszeresen és szívesen adja át a munkában szerzett tapasztalatokat. Talán éppen *ez a nagy szakmaszeretet*, s a lelkiismeretesség vitte őt két évvel ezelőtt a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányságra, hogy felajánlja, tőle telhetően szívesen segít a közlekedési rendőröknek.

Jelentkezését természetesen szívesen fogadták, így lett Horváth Mihályból önkéntes közlekedési rendőr. Azóta a munkájáról nemegyszer szó esett már a rendőrség vezetőinek körében is. S minden esetben *elismeréssel beszéltek róla.*

De mit is tett Horváth Mihály két év alatt, amivel kiérdemelte munkatársai, vezetői és a lakosság bizalmát, valamint nemrégiben az Elnöki Tanács szép kitüntetését?

— A legszorgalmasabb önkéntes rendőrök egyike Horváth Mihály — mondja az önkéntes rendőrök vezetője. — Hosszú időn keresztül csaknem minden este megjelent fáradtságos napi munkája után a rendőrségen, s *a közlekedési rendőrökkel együtt* rótta Szeged és egész Csongrád megye országútjait, a közrend védelmében. Ahogy több lett az önkéntes rendőr, természetesen Horváth Mihályra is kevesebb munka hárult. De így is a hetenként egyszer-kétszer adódó szolgálatot mindig pontosan teljesíti. Nagy szakmai tudásával igen sokat segít a közlekedési rendőröknek.

Horváth Mihály általában úgy teljesít szolgálatot, hogy míg a közlekedési rendőr a KRESZ-szabályainak betartására ügyel, addig ő igen lelkiismeretesen szakmailag a gépjárművet vizsgálja felül. S a gépkocsivezetők ezért nem haragudnak, hanem hálásak, mert tudják, nem rosszindulatból, hanem azért nézi át alaposan a gépkocsikat, hogy a közlekedés biztonságosabb legyen.

Horváth Mihály, ha a munkájáról beszélnek, szerényen elhárít minden dicséretet. S ha azt kérdezik, miért lett önkéntes rendőr, röviden csak így válaszol: kötelességem segíteni.

H. M.

Nagy adag inzulin okozta a fodrásznő halálát

Január 2-án bejelentés érkezett a szegedi városi és járási rendőrkapitányságra, hogy Tóth Dánielné, Marx tér 12 szám alatti lakos, egyedülélő fodrásznő lakásában két nap óta ég a villany, és a csengetésre senki sem nyit ajtót. A helyszínre érkező rendőrök a konyha kövén holtan találták Tóth Dánielné 32 éves asszonyt, aki mintegy másfél hónapja költözött Hódmezővásárhelyről Szegedre, és a Fodrász Ktsz alkalmazásában állt. A vizsgálat kiderítette, hogy az elvált asszony 13 éves kora óta cukorbetegségben szenvedett. Az inzulin injekciókat — betegsége gyógyítására — rendszeresen saját maga adta be. Az utóbbi hónapban azonban állapota roszszabbodott, kétszer is eszméletlenül összeesett. Ezért az orvos igen szigorú diétát írt elő. A fodrásznő azonban nem tartotta be az előírt diétát, és ennek ellensúlyozására rendszeresen az előírtnál nagyobb adag inzulint fecskendezett be.

A törvényszéki boncolás megállapította, hogy a fodrásznő halálát az előírtnál többszörösen nagyobb adag inzulin okozta.

Hatvan kilométer hosszúságban áll a jég a déli magyar Duna-szakaszon

Az enyhe időjárás még nem tudta összetörni és megmozdítani a Tiszának és mellékfolyóinak jégpáncélját. A dunántúli folyók medrében mozdulatlan »jégtető« alatt folyik a víz. Csupán a Sió zajlik, mert hajók törtek maguknak utat a jégmezőn. A zajló Duna jégtáblái megtorpantak a magyar—jugoszláv határ környékén és 140 kilométeres hosszúságban — néhány kisebb zajló szakasztól eltekintve — befagyott a folyó. A jégmező mintegy 60 kilométernyire nyúlik át a magyar határon és a felső széle már Baja fölött van. A középső és a felső Duna-szakaszon azonban jelentősen meggyengült a zajlás. A Meteorológiai Intézet előrejelzése szerint a következő napokban még az ország vendége marad az enyhe, s éjjel sem csökken fagypont alá a hőmérséklet. Így a jégképződés is szünetel, és tovább csökken a zajlás a Dunán. (MTI)